

2017

RAPORT Z DIAGNOZY POTENCJAŁU W OBSZARZE SPOŁECZNO – KULTURALNYM GMINY CZARNA K/ ŁAŃCUTA

Twórczy Ferment w pustostanach

Diagnoza zasobów w miejscowościach

TWÓRCZY FERMENT W PUSTOSTANACH

WOLA MAŁA

DĄBRÓWKI

Projekt zrealizowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu Dom Kultura * Inicjatywy lokalne 2017

Spis treści:

1. Wstęp. Cele i założenia projektu „Twórczy ferment w pustostanach”
2. Charakterystyka miejscowości Wola Mała i Dąbrówki na tle całego obszaru gminy Czarna
3. Metody działań w ramach prowadzonej diagnozy
4. Opis poszczególnych działań
  - miejscowość Dąbrówki
  - miejscowość Wola Mała
5. Podsumowanie

1. Wstęp. Cele i założenia projektu „Twórczy ferment w pustostanach”

Niniejszy dokument stanowi raport z przeprowadzonej wśród mieszkańców miejscowości Dąbrówki i Wola Mała (gmina Czarna) diagnozy w obszarze społeczno- kulturalnym. Diagnoza przeprowadzona została przez pracowników GOKiR w Czarna z udziałem ekspertów z Fundacji Rozwoju Społeczno- Gospodarczego INWENCJA. Stanowi ona niezbędny element projektu „Twórczy ferment w pustostanie”, realizowanego przez GOKiR Czarna w ramach programu Narodowego Centrum Kultury „Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2017”.

Celem projektu jest:

- wzmocnienie roli ośrodków kultury w dwóch miejscowościach gminy Czarna jako miejsc otwartych dla wszystkich mieszkańców
- Wzmocnienie potencjału społecznego poprzez zaangażowanie mieszkańców w stworzenie wspólnych inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych i przestrzeni publicznych
- inicjowanie przy wsparciu GOKiR Czarna aktywności kulturalno-społecznej mieszkańców wsi Dąbrówki i Wola Mała.
- włączenie do działań kulturalno- społecznych młodzieży i osób starszych
- wykorzystanie lokalnego dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego do działań kulturalno- społecznych
- zagospodarowanie niewykorzystanych przestrzeni w ośrodkach kultury – tzw. pustostanów jako miejsc spędzania wolnego czasu przez mieszkańców.
- integracja społeczna poprzez wspólne działania
- nawiązywanie stałych relacji: mieszkańcy – pracownicy ośrodków kultury w obu miejscowościach

2. Charakterystyka społeczno- kulturalna miejscowości Wola Mała i Dąbrówki na tle całego obszaru gminy Czarna

Wola Mała i Dąbrówki to dwa sołectwa spośród ośmiu należących administracyjnie do gminy Czarna. Dąbrówki liczą 1600 a Wola Mała- 900 osób. Obie wsie leżą w sąsiedztwie miasta Łańcut i od początku swojego istnienia (XV w.) wchodziły w skład dóbr łańcuckich. Założone przez rodzinę Pileckich, należały kolejno do rodu Stadnickich, Lubomirskich i Potockich, którzy tutaj (a zwłaszcza w Dąbrówkach) ulokowali cały szereg swoich budynków gospodarczych i dworów związanych z gospodarką leśną.

Położone są w dolinie rzeki Wisłok na przeciwległych jej brzegach, rzeka stanowi pomiędzy nimi naturalną granicę. Obie miejscowości położone są jakby na uboczu całej gminy – wzdłuż drogi wojewódzkiej Łańcut- Leżajsk, podczas gdy pozostałe miejscowości gminy wraz z centralną Czarną – są doskonale skomunikowane ze sobą leżąc przy jednej drodze wojewódzkiej Łańcut- Sokołów Młp. Takie położenie, w czasach kiedy najczęstszym środkiem transportu dla mieszkańców były autobusy PKS (i przy niemalże zupełnym braku skomunikowania tych dwóch arterii), przyczyniło się do pewnej izolacji Dąbrówek i Woli Małej w stosunku do reszty gminy. Ta izolacja widoczna jest także w organizacji działalności kulturalnej Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Czarnej; ze względu na trudniejszy dojazd rzadziej organizowano tam wydarzenia skierowane do wszystkich mieszkańców gminy.

W obu miejscowościach znajdują się filie Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Czarnej jednak właśnie tu zauważalna jest najniższa aktywność kulturalna i społeczna mieszkańców w stosunku do reszty gminy. W latach 70-tych i 80-tych Wola Mała stanowiła centrum życia kulturalnego gminy Czarna za sprawą znajdującej się tu siedziby gminnej instytucji kultury. Zatrudnionych było w niej kilkunastu instruktorów prowadzących różnorodne zajęcia artystyczne. Wieś Dąbrówki znajdująca się najbliżej Woli Małej korzystała z tej oferty uczestnicząc we wszelkiego typu przedsięwzięciach. Po roku transformacji ustrojowej nastąpiło przeniesienie siedziby GOK do innej miejscowości, a zarówno w samej Woli Małej i Dąbrówkach jak również w całej ówczesnej gminnej instytucji kultury nastąpiły gwałtowne zwolnienia pracowników. Kilkuletni okres braku stabilizacji stawiający pod znakiem zapytania celowość istnienia tutejszych obiektów kultury, rozważana w samorządzie ich likwidacja i sprzedaż - rozpoczęły proces zamierania życia kulturalnego, zwłaszcza w obu tych miejscowościach. Uwidocznili się też wtedy bardzo mocno brak zaangażowanych społecznie liderów integrujących społeczność w obronie własnych interesów. Ostatecznie oba obiekty zostały zachowane i pełnią obecnie funkcję filii/ świetlic zarządzanych przez Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Czarnej.

Zatrudnione tu osoby pełnią funkcję raczej gospodarzy obiektu niż animatorów życia kulturalnego, choć działając w strukturach kół gospodyń potrafią zaangażować okazyjnie do

"DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO CENTRUM KULTURY W RAMACH PROGRAMU DOM KULTURY+ INICJATYWY LOKALNE"

współpracy sporą grupę aktywnych kobiet, rzadziej młodzież czy seniorów. Bliskość miasta sprawia, że znaczna część młodzieży korzysta z oferty kulturalnej proponowanej przez Łącut, druga jej część, dla której problemem jest dojazd do miasta, pozostaje w domu wycofując się z jakiegokolwiek życia kulturalnego. Osoby starsze mieszkające w Dąbrówkach i Woli Małej w życiu społecznym widoczne są jedynie w działających od lat dwóch zespołach śpiewaczych i w organizacjach KGW. Hermetyczność tych grup spotykających się w obu ośrodkach kultury jest dodatkowo podkreślona stałym, takim samym kalendarzem imprez skierowanych zawsze do tej samej grupy odbiorców – (Dzień Seniora, Koncert Pieśni Maryjnych, konkurs kulinarny „Przy wigilijnym stole”).

W małych wiejskich środowiskach bardzo często miejscem, z którego najłatwiej i najsukuteczniej dotrzeć z informacją o organizowanych wydarzeniach i przedsięwzięciach jest miejscowy kościół. Pod tym względem obie miejscowości bardzo się różnią: o ile w Dąbrówkach miejscowy ksiądz proboszcz wykazywany jest w dalszej części diagnozy jako jeden z liderów i animator życia społecznego to w Woli Małej ta forma przekazu jest znacznie utrudniona. Większość praktykujących mieszkańców z różnych powodów wybiera kościoły w pobliskim mieście, gdzie na bieżąco otrzymują informacje o życiu także kulturalnym, którym żyje tamtejsza społeczność. Wola Mała dodatkowo od niedawna przedzielona została szerokim pasem autostrady, z przerzuconym pomiędzy dwiema częściami stromym wiaduktem. Pokonywanie go pieszo czy na rowerze sprawia pewną trudność zwłaszcza starszym osobom. Pogłębia to coraz większy rozdział tej miejscowości na część przyległą do Łącuta i tę bardziej związaną z Czarną.

Marazm i pewnego rodzaju poczucie zniechęcenia wśród pracowników instytucji kultury Woli Małej i Dąbrówek jak i społeczności lokalnej wzmacnia też stan infrastruktury budynków obu instytucji. Czekające od lat na remont sprawiają wrażenie reliktu z poprzedniej epoki, zniechęcając mieszkańców do spędzania tu wolnego czasu. Dodatkowo z obiektu wyprowadziły się funkcjonujące tu przez lata instytucje i firmy (przedszkole, sklepy), pozostawiając po sobie brzydkie przestrzenie pustostanów.

Przystąpienie Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Czarniej do programu Kultura + Inicjatywy lokalne 2017 jest reakcją i niegodzeniem się na opisany powyżej stan rzeczy oraz próbą jego zmiany. Pociągnęło to też za sobą całą lawinę dobrych decyzji władz samorządowych i zbiegło się w najbardziej właściwym momencie z planowaniem projektów inwestycyjnych w tych obiektach. Zatem wiele uwag i wniosków wypracowanych w ramach prowadzonej diagnozy zostało już wykorzystanych w planach przebudowy czy adaptacji pustostanów.

Twórczy ferment, który instytucja zarządzająca projektem postanowiła wywołać wśród mieszkańców, ale także wśród własnej kadry pracowniczej - powinien zainicjować nowy, ożywczy okres dla działalności kulturalnej i społecznej w tutejszym środowisku.

3. Metody działań w ramach prowadzonej diagnozy

Pierwsza część projektu składa się z przeprowadzenia diagnozy potencjału społeczno-kulturalnego mieszkańców miejscowości Dąbrówki i Wola Mała oraz sformułowania raportu z diagnozy, będącego podstawą do określenia zasad konkursu. Przeprowadzenie konkursu na lokalne samodzielne inicjatywy mieszkańców realizowane w ramach działalności domu kultury w Dąbrówkach i Woli Małej będą kolejnym etapem projektu. Druga część projektu będzie polegała na realizacji przez mieszkańców ich inicjatyw przy wsparciu Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Czarnej.

Celem działań przeprowadzonych w ramach diagnozy jest swego rodzaju „wywołanie twórczego fermentu” podczas którego mieszkańcy i pracownicy lokalnych instytucji kultury będą mogli odpowiedzieć sami sobie na istotne pytania:

- czy są świadomi tego jakim potencjałem kulturotwórczym (materialnym i niematerialnym) dysponują
- czy są w stanie wykorzystać go do realizacji samodzielnych inicjatyw
- czy uświadamiają sobie, że sami mogą wpływać na zmianę obecnej tutejszej rzeczywistości

Efektom badań miało być poznanie i zaangażowanie liderów zmiany społeczno-kulturalnej najbliższego otoczenia, wzmocnienie więzi pomiędzy działającymi we wsiach organizacjami, liderami, instytucjami, w obszarze kultury. Także wzmocnienie potencjału, jaki posiadają te wsie – głównie rozumianych, jako pomysły, zdolności i aktywności jej mieszkańców.

Badanie zostało zrealizowane łącznie na grupie około 120 osób podczas dziewięć różnego typu spotkań badawczych w miejscowościach Dąbrówki i Wola Mała w Gminie Czarna w kwietniu 2017 roku.

Badaczami byli pracownicy Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Czarnej, współpracownicy oraz członkowie Fundacji Rozwoju Społeczno-Gospodarczego INWENCJA, a także mieszkańcy Gminy Czarna.

Wydaje się, że najbardziej efektywnym działaniem, którym można by zainteresować mieszkańców jest „spontaniczny” happening w centrum miejscowości, podczas którego można by badać reakcje przechodniów. Jednak małe miejscowości często nie posiadają miejsc, w których na co dzień, czy nawet od święta gromadziłaby się większa grupa osób. Dlatego też zdecydowano, że działania zaplanowane zostaną w miejscowych szkołach i ośrodkach kultury, w tym w pomieszczeniach pustostanów.

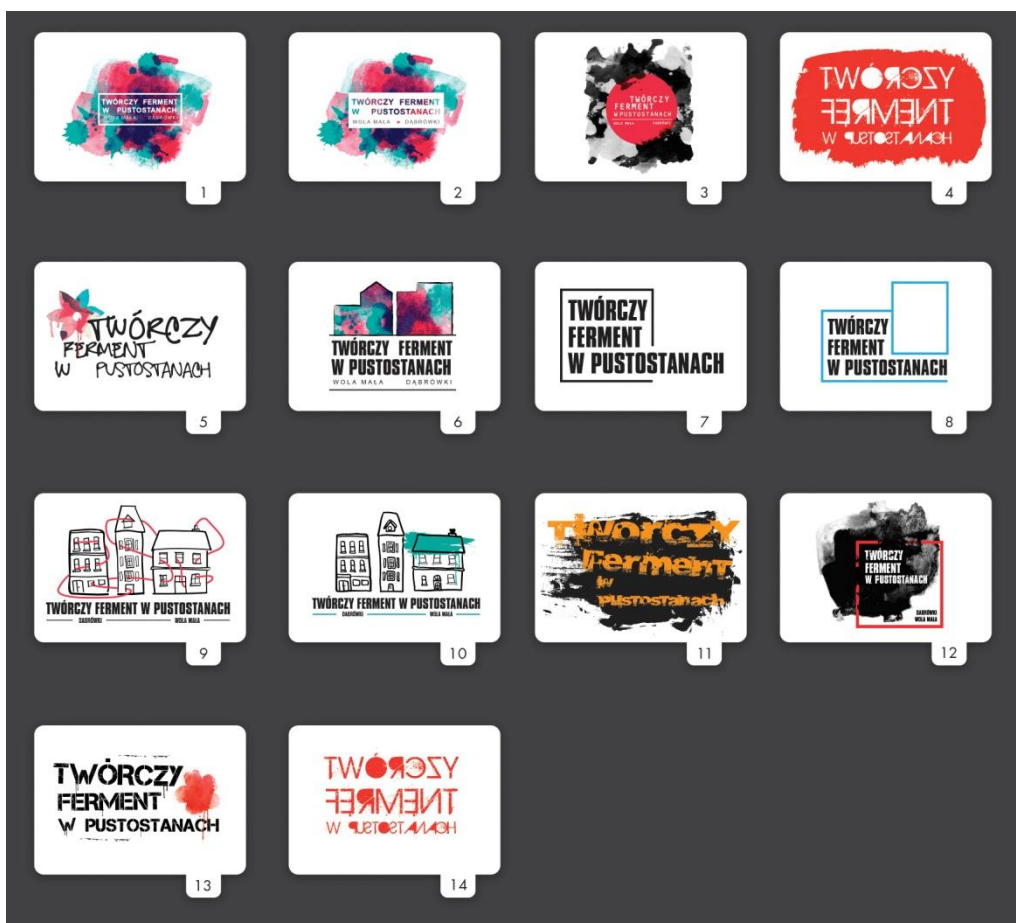
DZIAŁANIA:

1. Otwarte głosowanie nad wyborem logotypu programu
2. Ankiety: 34 odpowiedzi
3. Sonda internetowa: 58 odpowiedzi
4. Warsztaty dla dzieci w szkole w Dąbrówkach: 60 osób;
5. Warsztaty dla młodzieży w OK w Dąbrówkach: 30 osób;
6. Warsztaty dla dzieci w szkole w Woli Małej: 26 osób;
7. Warsztaty dla młodzieży w OK w Woli Małej: 35 osób;
8. Spotkanie dla mieszkańców Gminy w OK w Woli Małej: 23 osoby
9. Spotkanie dla mieszkańców Gminy w OK w Dąbrówkach: 35 osób

4. Opis poszczególnych działań

1. GŁOSOWANIE

Pierwszą akcją angażującą mieszkańców miejscowości było ogłoszenie na profilu FB głosowanie nad wyborem logotypu programu. Mieszkańcy zostali zaproszeni do wybrania jednego spośród 14 projektów graficznych.

2. ANKIETY

Ankiety zostały wydrukowane w Gazecie Gminnej, która trafia do większości domów w całej gminie oraz były dostępne w placówkach w Woli Małej i w Dąbrówkach Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Czarnej a także w szkołach w tych dwóch miejscowościach. Ankieterzy mieli opisać dlaczego lubią Dąbrówki/ Wolę Małą, jakie wyjątkowe osoby mieszkają na terenie tych dwóch miejscowości oraz co warto wykorzystać do naszych działań społecznych. Ankieterzy zostali podzieleni ze względu na płeć, grupę wiekową oraz pochodzenie, niestety ze względu na dość małą ilość ankietowanych ciężko jest wykorzystać to w badaniu.

WOLA MAŁA:

W badaniu wzięło udział 23 osoby. Z czego aż 90% wskazało Gminny Ośrodek Kultury za ulubione miejsce, które warto wykorzystać. Dużym uznaniem cieszą się wśród mieszkańców również „Spotkania przy Wigilijnym Stole” – zwyczaj kolędowania (55 % ankietowanych), Dzień Seniora (45 % ankietowanych), Plac zabaw za starym przedszkolem (35 % ankietowanych), boisko szkolne z placem zabaw (35 % ankietowanych). Wyjątkowe osoby mieszkające, działające w Woli Małej to wg ankietowanych: Wiesław Wawraszek – opisywany jako sportowiec i fotograf działacz sportowy i dokumentalista życia codziennego i wszelkich wydarzeń odbywających się w Woli Małej, – prezes Stowarzyszenia Sportowego Jordan. Jest on także skrupulatnym kronikarzem zespołu śpiewaczego i kapeli „Wolanie” (80 % ankietowanych), Anna Turosz – opisywana jako działaczka związana z GOK, plastyczka (65 % ankietowanych) oraz Edward Guz – sołtys wsi Wola Mała, aktywny działacz społeczny (35 % ankietowanych).

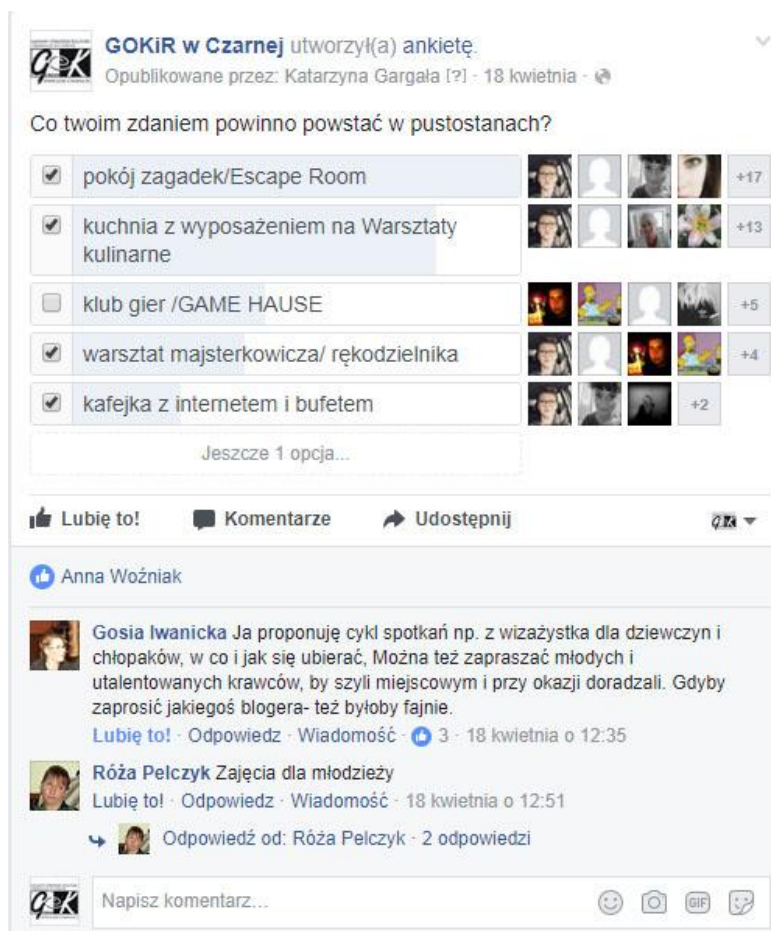
DĄBRÓWKI:

W badaniu wzięło udział 35 osób. Zdecydowana większość to kobiety będące rodowitymi mieszkankami gminy. Mieszkańcy lubią miejscowość i uważają, że warto wykorzystać i rozwijać: organizowane w Gminnym Ośrodku Kultury kursy kulinarne (60 % ankietowanych), Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Czarnej (55 % ankietowanych), Dróżki Różańcowe (30 % ankietowanych), Koło Gospodyń Wiejskich (26 % ankietowanych) oraz las – miejsce spacerów i relaksu (22 % ankietowanych). Wyjątkowe osoby mieszkające, działające w Dąbrówkach to wg ankietowanych: osoby działające w Kole Gospodyń Wiejskich (35 % ankietowanych), osoby działające w zespole śpiewaczym Dąbrówczanki (22 % ankietowanych) oraz ksiądz proboszcz Czesław Prucnal (22 % ankietowanych).

3. SONDA INTERNETOWA

Na funpage'u Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Czarnej na Facebook'u utworzono ankietę w wydarzeniu Twórczy Ferment w Pustostanach, zadano pytanie: Co twoim zdaniem powinno powstać w pustostanach? Uzyskano sześć odpowiedzi. Najwięcej punktów zdobył pokój zagadek/ Escape Room (20 głosów), pozostałe pomysły to: kuchnia z wyposażeniem na warsztaty kulinarne (16 głosów), klub gier / Game House (9 głosów), warsztat majsterkowicza / rękodzielnika (7 głosów), kafejka z Internetem i bufetem (4 głosy) oraz klub muzyczny (2 głosy).

4. WARSZTATY DLA DZIECI W SZKOŁACH

W ramach projektu przeprowadzone zostały dwa spotkania z dziećmi w Zespole Szkół w Dąbrówkach oraz w Zespole Szkół w Woli Małej. W zajęciach łącznie wzięło udział około 90 dzieci. Zajęcia przeprowadzone zostały przez pracowników GOKiR w Czarnej. Ich celem było zbadanie jak dzieci szkolne postrzegają swoją miejscowość, czy są w stanie wyróżnić i nazwać charakterystyczne miejsca czy obiekty, czy spędzają w swojej miejscowości czas wolny, a jeśli tak to w jaki sposób, co chciałyby robić ciekawego w miejscu swojego zamieszkania. Dzieci pracowały ze specjalnie na ten cel przygotowanymi

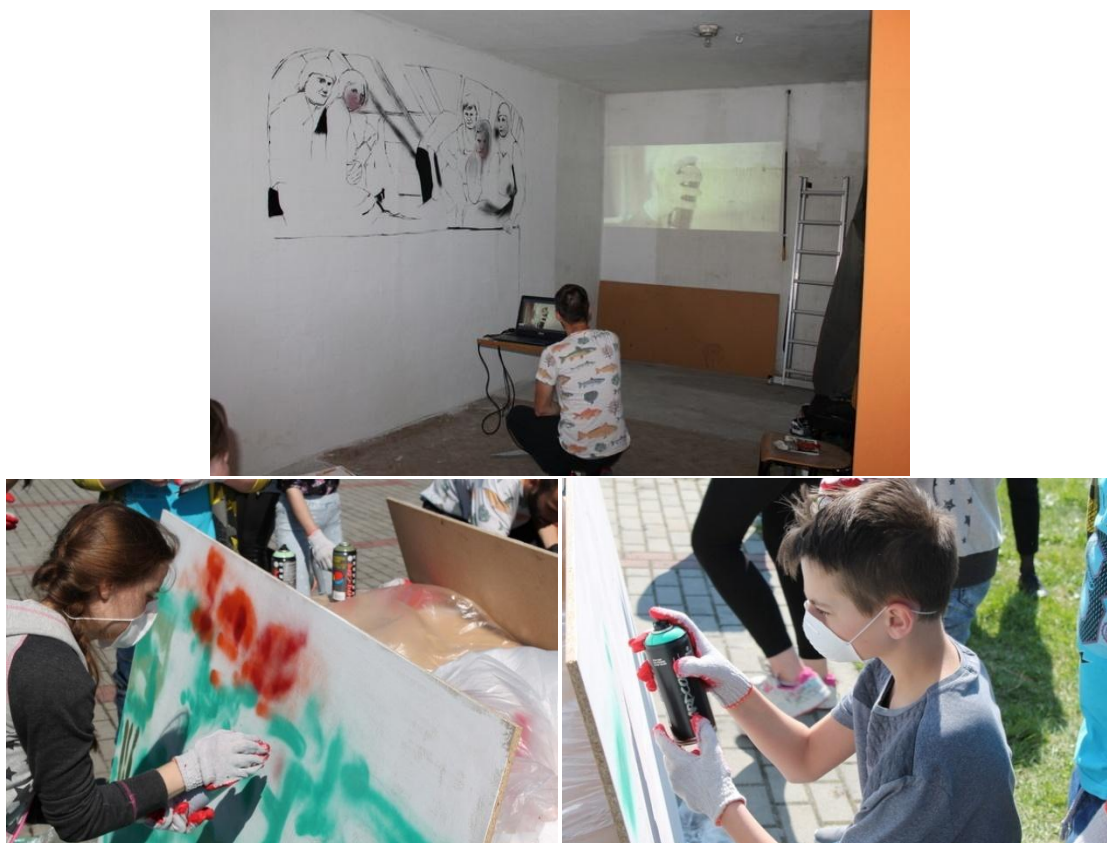
mapami, na których wspólnie mogli zaznaczać miejsca, które znają i które są dla nich ciekawe. Podczas pracy w czasie rozmowy opowiadały o tym w jaki sposób spędzają wolny czas, gdzie chodzą czy jeżdżą, czy spotykają się z kolegami, czy bywają we własnej miejscowości. Dzieci zostały również zapytane o swoje pasje, talenty i umiejętności. Co chcieliby robić w przyszłości, kim zostać. Uatrakcyjnieniem spotkania była wizyta muzyka, który opowiedział o tym jak jego pasja stała się jego zawodem i sposobem na życie. Dużym zainteresowaniem cieszyło się także zabawa w budowanie z klocków znanych w wiosce obiektów i kreatywne tworzenie zupełnie nowych budowli, jakie dzieci chciałyby widzieć w przyszłości u siebie.

Badania uświadomiły nam bardzo duże różnice pomiędzy społecznością jednej i drugiej szkoły jeśli chodzi o utożsamianie się ze swoją miejscowością i ogólna wiedzę na jej temat. Okazało się, że o ile uczniowie Dąbrówek z łatwością wyliczają charakterystyczne punkty na mapie wsi, takie jak kościół, ośrodek kultury, dwory Potockich czy las- to młodzi uczestnicy badań z Woli Małej nie potrafili czasem nazwać rzeki, która przepływa przez ich wieś. Wiele osób nie wiedziało gdzie znajduje się ośrodek kultury, nie kojarzyły też żadnych interesujących wydarzeń czy miejsc. Jednym z powodów tego stanu rzeczy jest bliskość miasta (Wola Mała sąsiaduje bezpośrednio z Łącutem) i korzystanie z bogatszej oferty kulturalnej miejskiego domu kultury. Wiele mieszkających w Woli Małej rodzin traktuje tę miejscowość jako noclegownię (pracują i spędzają czas w pobliskich miastach) co wpływa też na aktywność dzieci.

5. WARSZTATY DLA MŁODZIEŻY W PLACÓWKACH GMINNEGO OŚRODKA KULTURY

Warsztaty miały za zadanie pokazać młodzieży, że pasja i działalność poszczególnych jednostek może wpływać na lokalną społeczność a nawet zmieniać rzeczywistość. Na spotkania zaproszeni zostali: muzyk, dziennikarz radiowy oraz artysta uprawiający sztukę graffiti. W spotkaniach uczestniczyło około 45 osób. Wraz z Arkadiuszem Andrejkiem – popularnym artystą znanym z nadawania zaniedbanym budowlom nowego życia dzięki obrazom graffiti – młodzież została zaproszona do malowania kolorowymi sprejami. Miała także niepowtarzalną okazję aby uczestniczyć w procesie twórczym artysty, którego prace odtąd będą zdobić ściany pustostanów znajdujących się w obu ośrodkach kultury.

6. SPOTKANIA DLA MIESZKAŃCÓW w pomieszczeniach pustostanów.

Aby nawiązać kontakt z seniorami i osobami dorosłymi GOKiR zorganizował dwa spotkania otwarte w ośrodkach kultury w Woli Małej 20 kwietnia i w Dąbrówkach 21 kwietnia. Spotkania przeprowadzone były przez pracowników GOKiR Czarna we współpracy z członkami fundacji Inwencja.

Już samo ustawienie krzeseł w pomieszczeniach w formie koła wywołało wśród przychodzących na spotkanie osób widoczną obawę. Mieszkańcy przywykli do uczestniczenia w zebraniach wiejskich, wywiadówkach szkolnych, na lekcjach i w kościele – że można skryć się za plecami osoby siedzącej z przodu i pozostać w postawie obserwatora przez całe spotkanie.

Ta inna, nietypowa sytuacja w pewnym sensie podświadomie wpłynęła na myślenie „my” i „razem” a nie „ja” i „oni”. Dzięki temu łatwiej można było z początkowego „szukania winnych” za obecny stan rzeczy przejść do rozmów na temat: czym i kim możemy się pochwalić, co posiadamy dobrego, co i po co chcemy zmienić.

Zupełnie nową sytuacją była też możliwość zapisania tego na ścianach. Zazwyczaj spontaniczne malowanie po ścianach jest niedopuszczalne ani w budynkach użyteczności publicznej ani we własnym domu. Ta rzadka okazja wspólnego

„wylewania” pomysłów przez przedstawicieli różnych grup mieszkańców; dzieci, młodzieży, sołtysów, radnych, pracowników domu kultury, nauczycieli, gospodyń wpłynęła na poczucie integracji i działania we wspólnej sprawie. Osoby uczestniczące w tej akcji mówiły, że po raz pierwszy w życiu mogą pozwolić sobie na „taki luz”.

Na spotkaniach przedstawiona została prezentacja o programie Dom Kultury +, zebrani zostali poinformowani „o co w nim chodzi”, jakie korzyści może przynieść całej społeczności udział w programie, przedstawiono i omówiono wszystkie dotychczasowe działania zrealizowane w ramach projektu. Podczas spotkania odbyło się także losowanie nagród spośród osób, które wypełniły ankietę. Bezpośrednim efektem spotkań było sporządzenie listy zasobów / potencjału miejscowości. I tak uczestnicy spotkań poproszeni zostali o wskazanie charakterystycznych wg. nich miejsc w ich miejscowościach, interesujących osób, organizacji, firm czy instytucji, którymi mogliby się pochwalić, wydarzeń, przedsięwzięć i tradycji

Dla mieszkańców Woli Małej najciekawsze u nich obiekty to:

- Kapliczka fundatora Piotra Panka
- Boisko szkolne
- Plac zabaw
- Ogród botaniczny (zaprojektowany przez dyrektora arboretum w Bolestraszcach w 1995)
- Dąb przy zespole szkół
- Rzeka Wiśłok oraz tzw. Stare Wiśłoczysko
- Cmentarz Choleryczny

Jeśli chodzi o wyróżniające się postacie postrzegane przez lokalną społeczność jako interesujące i aktywne to największą popularnością cieszą się osoby związane z jakąś instytucją, samorządem czy lokalną organizacją. Są to działacze klubów sportowych, sołtys wsi, pracownik ośrodka kultury, członkinie KGW i zespołu śpiewaczego. Po przygotowanej prezentacji i pytaniach naprowadzających okazało się, że w Woli Małej mieszka wielu znanych całej społeczności pasjonatów (klechdarz, pszczelarz,

hodowca gołębi) kolekcjonerów (militaria) czy twórców (skrzypek, hafciarka, rękodzieło)

Lista wymienionych osób, zespołów, organizacji w Woli Małej:

- Adam Strzępka – twórca ekspozycji militariów
- Wiesław Wawrzaszek - działacz sportowy i dokumentalista życia codziennego i wszelkich wydarzeń odbywających się w Woli Małej, – prezes Stowarzyszenia Sportowego Jordan. Kronikarz zespołu śpiewaczego i kapeli „Wolanie”.
- Henryk Panek twórca stowarzyszenia sportowego JORDAN i ogrodu botanicznego
- Teresa Łęcznar członkini KGW i zespołu śpiewaczego Wolanie, inicjatorka konkursów kulinarnych, propagatorka tradycji dożynkowych,
- Kulka Bogusława – wykonawczynie wieńców dożynkowych, członkini KGW
- Agnieszka Inglot – kierowniczką zespołu śpiewaczego Wolanie
- Edward Guz – sołtys wsi wielu kadencji, aktywny działacz społeczny
- zespół śpiewaczy WOLANIE
- KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH
- LKS Wolanka (Ludowy Klub Sportowy)
- STS Jordan Wola Mała (sekcja kolarska)
- Sekcja tenisa stołowego
- Lesław Inglot – muzyk, skrzypek i basista w kapeli Wolanie, utalentowany cukiernik, właściciel cukierni „Wiolinka”
- Dorota Jasioń – cukiernia „Eldora”
- Ewelina Borcz-Mac – rękodzieło
- Krzysztof i Adam Kucaba– rzeźba, metaloplastyka
- Anna Turossz – malarstwo
- Andrzej Inglot, Roman Styś – muzycy
- Stanisław Borcz – „złota rączka”
- Teresa Gnyp– robótki ręczne
- Wojciech Kluz – rolnictwo
- Pan Kuźniar i Pan Szal – pszczelarstwo
- Julian Gnyp – hodowla gołębi
- Małgorzata Dudek – florystyka
- Roman Turek – klechdarz

Tradycje i organizowane na przestrzeni ostatnich lat wydarzenia wskazane przez mieszkańców Woli Małej to:

- Coroczny konkurs kulinarny „Przy Wigilijnym Stole”
- „Dzień Seniora”
- „Noc Filmowa”

”DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO CENTRUM KULTURY W RAMACH PROGRAMU DOM KULTURY+ INICJATYWY LOKALNE”

- Wieńcowiny
- Majówka przy kapliczce
- Wspólne Kolędowanie
- Bramy Weselne
- Tradycje śpiewacze i kulinarne

Opowieści związane z Wolą Małą :

- Historia powstania kapliczki fundatora Piotra Panka - Kapliczka wystawiona została przez niejakiego Panka w 1870 roku. Ludzie powiadają, że wystawiono ją w podzięce za szczęśliwy powrót chłopca z tutejszej wsi, Piotra Panka z powstania styczniowego w 1863 r. Nazwisko fundatora i data wystawienia kaplicy wyryte są na ścianie frontowej. Kapliczka posiada dwie kondygnacje.
- Historie związane z rodziną hrabiów Potockich

Dla mieszkańców **Dąbrówek** najbardziej wyróżniającym się miejscem jest kościół parafialny z zabytkowym obrazem matki Bożej Królowej Serc Naszych i założony przy nim Ogród Różańcowy a postacią- założyciel tego miejsca - charyzmatyczny ksiądz Czesław Prucnal. Takie postrzeganie jest wynikiem licznie organizowanych przez niego przedsięwzięć religijnych i kulturalnych, a także dużego osobistego zaangażowania oraz wciągania do współpracy parafian.

Tak więc dla mieszkańców Dąbrówek najciekawsze u nich obiekty to:

- Kościół pw. NMP Królowej Polski (obraz „Królowa Serc Naszych”)
- Ogród różańcowy
- Dróżki Różańcowe NMP „Królowej Serc Naszych” w Dąbrówkach
- figura św. Józefa
- kapliczki
- Obiekty ordynacji Potockich zlokalizowane są wzdłuż przebiegającej przez Dąbrówkę drogi do Żołyni, a są to :
  - murowany zabytkowy budynek dawnej szkoły, w której obecnie mieści się ośrodek zdrowia
  - murowana zabytkowa kapliczka z połowy XIX wieku ufundowana przez pracownika ordynacji Józefa Kaha z żoną Maryanną .
- Zespół budynków „Dyrekcji Lasów Ordynacji Łańcuckiej” w Dąbrówkach:
  - Leśniczówka, obecnie dom mieszkalny
  - dworek w stylu polskim
- Rzeka Wisłok

"DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO CENTRUM KULTURY W RAMACH PROGRAMU DOM KULTURY+ INICJATYWY LOKALNE"

- Las- miejsce spacerów i wypraw rowerowych, w tym polana z dwiema pradawnymi sosnami
- Stadion sportowy
- Plac zabaw dla dzieci
- Wyrobiska po kopalni piasku
- Ośrodek Kultury
- Galary na rzece Wisłok

Spośród najbardziej popularnych w Dąbrówkach osób czy organizacji znalazły się:

- Renata Kątnik – nauczyciel muzyki w szkole podstawowej i gimnazjum w Dąbrówkach. Przez wiele lat także pracownik świetlicy wiejskiej. Zaangażowana w przedsięwzięcia społeczno- kulturalne związane.
- Barbara Gwizdak – plastyczka, nauczyciel plastyki w szkole
- Janina Rejman – artystka ludowa, malarka –
- Helena Fus – poetka
- Edward Krudysz – haft krzyżkowy
- Maria Gwizdak – członkini KGW, działaczka społeczna
- KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH
- ZESPÓŁ śpiewaczy „DĄBRÓWCZANKI”
- Tomasz Przesłowski – artysta plastyk
- Agnieszka Kochman – wyszywanie
- Halina Witek – szydełkowanie
- Jolanta Batorowicz– krawiectwo
- Bogdan Batorowicz– metaloplastyka
- Roman Pudło (Sołtys) – aktywny działacz społeczny, tzw.„złota rączka”
- Paweł Kuszaj – modelarstwo
- Renata Naja– hodowla samojedów
- Anna Jaźwa – ogrodnictwo
- Agnieszka Sroczyk – kosmetyka

Wśród tradycji i zwyczajów wskazano :

- Dożynki kościelne
- Koncert Pieśni Maryjnych
- Majówki
- Dróżki różańcowe
- Odpusty (3 maj, 22 sierpień- trwa 4 dni)
- Święto lasu
- Dzień seniora

"DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO CENTRUM KULTURY W RAMACH PROGRAMU DOM KULTURY+ INICJATYWY LOKALNE"

Historie i anegdoty związane z Dąbrówkami to

- Legenda o Diablu u (Sęka) Babki
- Historia o przestrzelonej figurze na zabytkowej kapliczce przy starej szkole
- Legenda o perle nad Wisłokiem
- Legenda o słynącym cudami obrazie Matki Bożej Królowej Serc Naszych

5. Podsumowanie

Diagnoza stanu posiadania, zbadanie świadomości istniejącego potencjału automatycznie wiązała się z pojawiającymi się planami na przyszłość, marzeniami i pomysłami na inicjatywy.

Na początku, zanim uczestnicy zrozumieli istotę programu i ideę projektu najważniejsze dla nich okazywały się działania inwestycyjne skierowane intencyjnie do samorządu lokalnego. Były to propozycje remontu dachu na zabytkowym obiekcie sakralnym czy asfaltowe chodniki wokół istniejącego placu zabaw. Świadomość, że na jakość życia wspólnoty można wpływać również w inny sposób, angażując się samemu w realizację mniejszych działań- była w pewnym sensie odkrywcza. W miarę rozmów, oglądania prezentacji, malowania na ścianie okazywało się, że jest wiele miejsc, osób, tradycji, które zbyt rzadko są widoczne w lokalnej społeczności albo nawet w ogóle nie korzystano z ich potencjału.

Działania te uświadomiły mieszkańcom potencjał jaki posiadają zarówno Wola Mała jak i Dąbrówki, zwróciły uwagę na obszary wartościowe dla obu miejscowości oraz na zasoby, które należy lepiej wykorzystać i docenić. Pokazały możliwości aktywnego tworzenia lokalnego życia kulturalnego przy wsparciu mieszkających tu zdolnych i pomysłowych osób. Mieszkańcy zostali zmotywowani niejako do przejęcia inicjatywy „we własne ręce”, do działania, nie biernego czekania na zmianę. Złożone propozycje inicjatyw są wynikiem powyższych działań. Każda z nich przewiduje czerpanie z lokalnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, w każdej przewidywane jest zaangażowanie lokalnych liderów, działaczy, artystów, zespoły.

Pomysły na inicjatywy, o których już w trakcie diagnozy rozmawiali mieszkańcy związane były z trwałym zagospodarowaniem przestrzeni publicznych, pustostanów. Mieszkańcy postrzegali niewykorzystane obiekty jako dużą stratę dla społeczności i tutejszego życia kulturalnego. Prowadzone badania uświadomiły także pracownikom lokalnych ośrodków kultury, że zmiana obecnej rzeczywistości wymaga o wiele większego ich zaangażowania niż miało to miejsce dotychczas.

Działania w ramach badań widocznie podniosły poziom świadomości społecznej o zasobach/potencjale miejscowości Dąbrówki i Wola Mała. Zebranie i podsumowanie zasobów/potencjału miejscowości przyczyniło się do zmotywowanie mieszkańców do zaangażowania w życie społeczno-kulturalne gminy i złożenia projektów na konkurs na lokalne inicjatywy.

"DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO CENTRUM KULTURY W RAMACH PROGRAMU DOM KULTURY+ INICJATYWY LOKALNE"

"DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO CENTRUM KULTURY W RAMACH PROGRAMU DOM KULTURY+ INICJATYWY LOKALNE"